

JUNI 2015

Neimed Krimpbericht

Buitenlandse migratie vertraagt bevolkingskrimp

Het aantal inwoners daalt in de meeste Limburgse gemeenten, omdat er weinig kinderen geboren worden. De daling wordt versterkt doordat er per saldo meer mensen naar elders in Nederland vertrekken. Een inkomend migratiesaldo vanuit het buitenland vertraagt daarentegen de bevolkingskrimp. Dat was zeven jaar geleden anders. Toen was er een uitgaand migratiesaldo naar het buitenland, dat de bevolkingskrimp versterkte. Met name in Vaals en Maastricht is de verandering in het buitenlands migratiesaldo groot tussen nu en zeven jaar geleden: toen een relatief groot uitgaand saldo, nu een relatief groot inkomend saldo. In Vaals zal met name woonmigratie van belang zijn en in Maastricht de groei van het aantal buitenlandse studenten.

Componenten bevolkingsontwikkeling

De ontwikkeling van het aantal inwoners van een regio of gemeente kan opgesplitst worden in de volgende componenten: natuurlijke aanwas (saldo van geboorte en sterfte), binnenlands migratiesaldo (saldo van vestiging vanuit en vertrek naar andere gemeente in Nederland) en buitenlands migratiesaldo (saldo van vestiging vanuit en vertrek naar het buitenland).

In het Krimpbericht van december 2014 is de ontwikkeling van deze componenten weergegeven voor de regio's van Limburg vanaf 1995. Daaruit blijkt het volgende. De natuurlijke aanwas vertoont een trendmatig dalende lijn als gevolg van de ontwikkeling van het aantal geboorten. In de Limburgse regio's is het binnenlands migratiesaldo over het algemeen kleiner dan nul: er vertrekken meer mensen naar elders in Nederland dan er zich vestigen vanuit andere regio's in Nederland. Dit komt onder andere doordat jongeren elders gaan studeren en daarna niet allemaal terugkomen. De buitenlandse migratie is de meest wispelturige component van de bevolkingsontwikkeling. De schommelingen in de bevolkingsontwikkeling in de loop van de jaren worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door het buitenlands migratiesaldo.

In dit Krimpbericht wordt de actuele hoogte van deze componenten in beeld gebracht per gemeente. Ten aanzien van het buitenlands migratiesaldo wordt een vergelijking gemaakt met de hoogte van een aantal jaren geleden toen de situatie geheel anders was dan nu. Omdat op gemeentelijk niveau de cijfers van jaar op jaar wat kunnen schommelen door toevallige omstandigheden wordt het gemiddelde genomen over drie jaar.

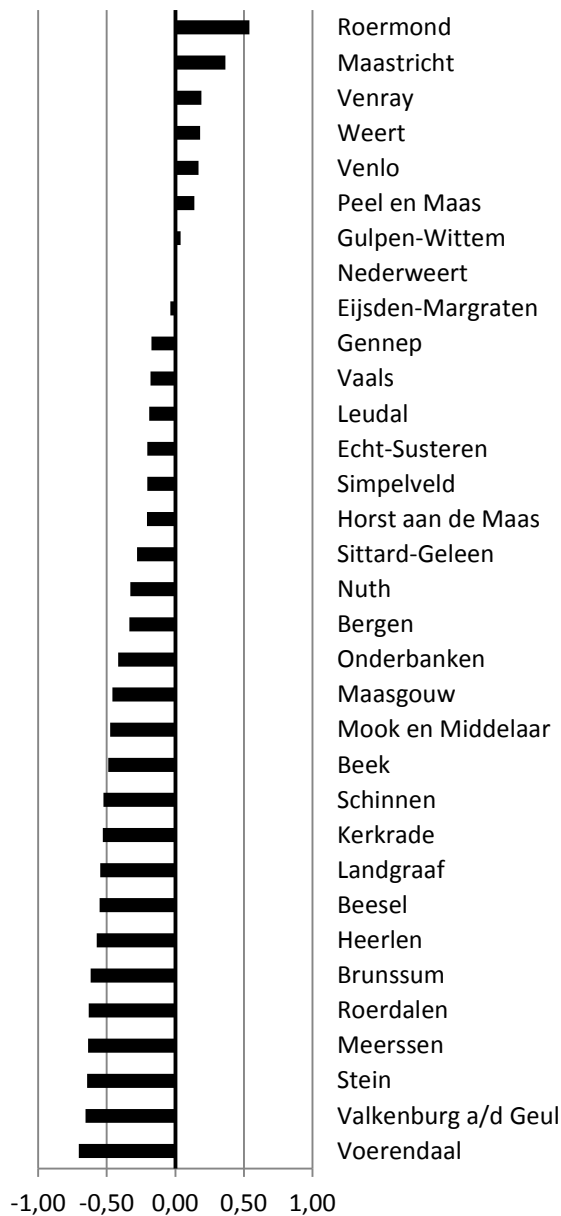
Bevolkingsontwikkeling (Grafiek1)

Gemiddeld over de afgelopen drie jaar lag de ontwikkeling van het aantal inwoners tussen +0,54% per jaar in Roermond en -0,71% per jaar in Voerendaal. Er waren 7 gemeenten waar het aantal inwoners (nog) niet daalde. De (nog) groeiende gemeenten lagen voornamelijk in Noord- en Midden-Limburg. In Zuid-Limburg valt Maastricht op door een duidelijke groei van het aantal inwoners. Deze groei wordt (voornamelijk) veroorzaakt door de ontwikkeling van het aantal studenten. (In 2014 was er overigens een lichte daling.)

Natuurlijke aanwas (Grafiek 2)

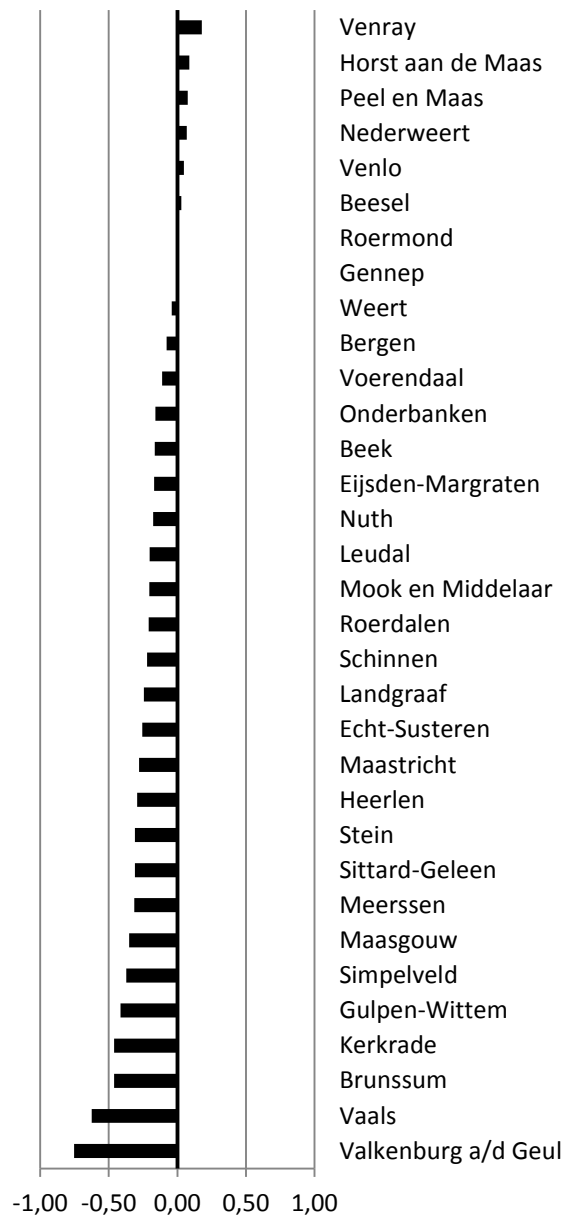
In procenten van het aantal inwoners ligt het saldo van geboorte en sterfte tussen +0,18% in Venray en -0,75% in Valkenburg aan de Geul. Al sinds 1984 worden in Kerkrade minder kinderen geboren dan er mensen sterven. De tweede gemeente waar de natuurlijke aanwas kleiner werd dan nul is Maastricht sinds 1993. Daarna volgden de andere gemeenten met name in Zuid-Limburg. Er resteert nu nog een zestal gemeenten in Noord- en Midden-Limburg, waar de natuurlijke aanwas groter is dan nul. De daling van de natuurlijke aanwas als gevolg van weinig kinderen ligt aan de basis van structurele bevolkingsdaling.

Grafiek 1 Bevolkingsontwikkeling in procenten, gemiddeld over 2012/2014

Bron: CBS.

Grafiek 2 Natuurlijke aanwas in procenten, gemiddeld over 2012/2014

Bron: CBS.

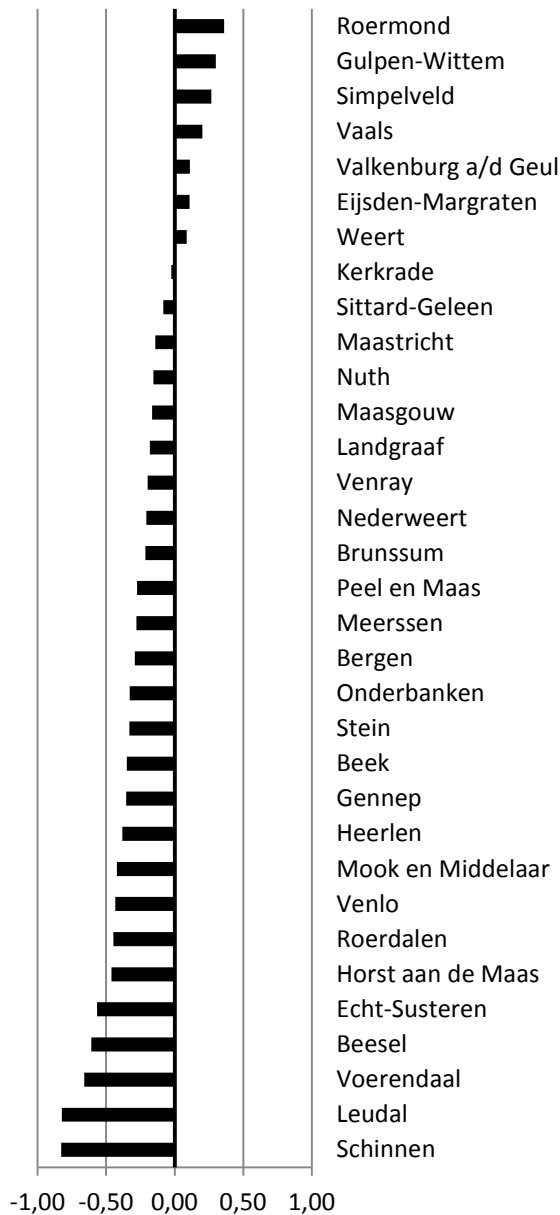
Binnenlands migratiesaldo (Grafiek 3)

In procenten van het aantal inwoners ligt het binnenlands migratiesaldo tussen +0,36% in Roermond en -0,83% in Schinnen. Over het algemeen vertrekken er uit de Limburgse gemeenten per saldo meer mensen naar andere gemeenten, met name ook buiten Limburg. Dit hangt onder andere samen met het elders gaan studeren. Limburg als geheel heeft een binnenlands migratiesaldo van -0,22%.

Het relatief grote uitgaand migratiesaldo van een aantal gemeenten zoals Schinnen, Leudal en Echt-Susteren wordt veroorzaakt door het vertrek van asielzoekers naar elders in

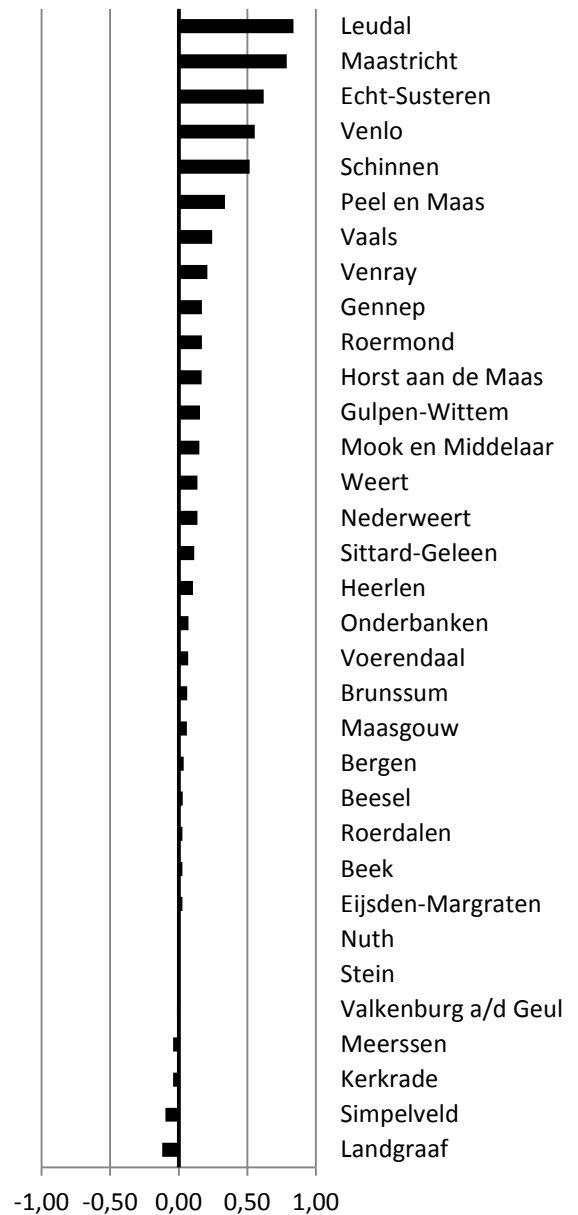
Nederland, nadat die eerder een relatief groot inkomend migratiesaldo vanuit het buitenland veroorzaakten toen ze in het asielzoekerscentrum kwamen. Het binnenlands vertrekoverschot versterkt de bevolkingsdaling die ontstaan is door de ontwikkeling van de natuurlijke aanwas.

Grafiek 3 Binnenlands migratiesaldo in procenten, gemiddeld over 2012/2014

Bron: CBS.

Grafiek 4 Buitenlands migratiesaldo in procenten, gemiddeld over 2012/2014

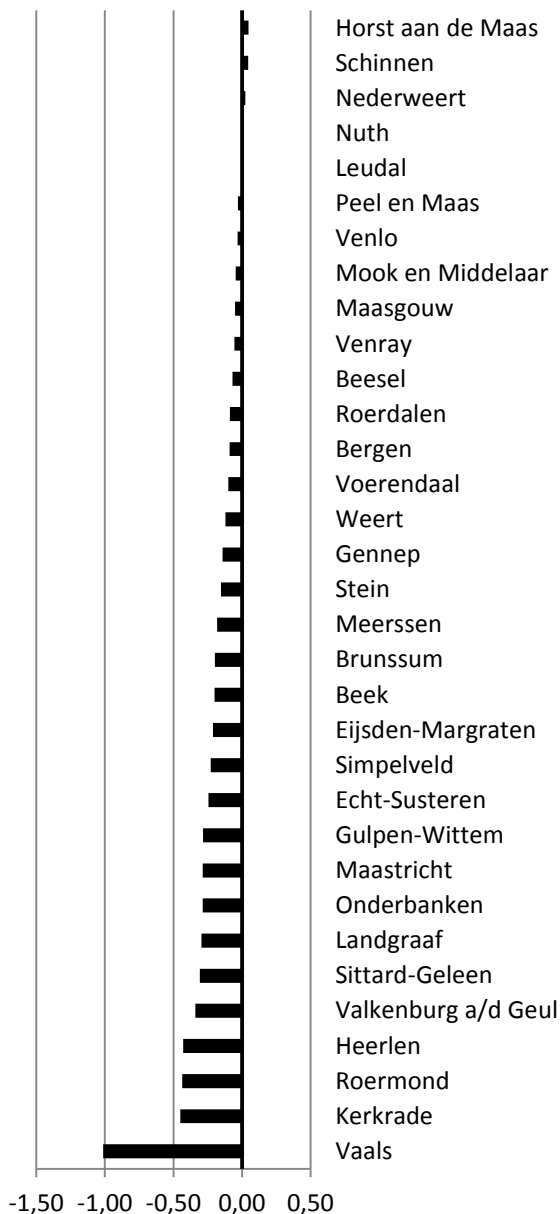

Bron: CBS.

Buitenlands migratiesaldo actueel (Grafiek 4)

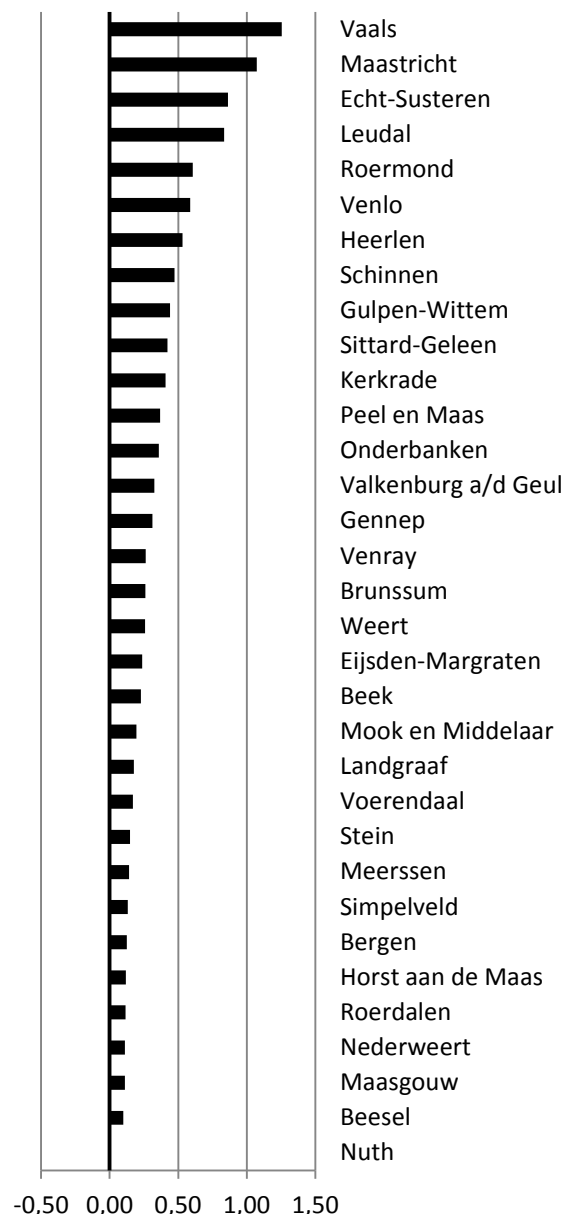
In procenten van het aantal inwoners ligt het buitenlandse migratiesaldo tussen +0,84% in Leudal en -0,12% in Landgraaf. Over het algemeen vestigen zich in de Limburgse gemeenten per saldo meer mensen vanuit het buitenland. Dit hangt onder andere samen met de aanwezigheid van asielzoekerscentra (zoals in Leudal, Echt-Susteren en Schinnen), met studie (zoals in Maastricht), met werk (zoals in Venlo en Peel en Maas) en met wonen (zoals Vaals). Limburg als geheel heeft een buitenlandse migratiesaldo van +0,25%. De buitenlandse migratie remt de bevolkingsdaling nu af. Dat was een aantal jaren geleden niet het geval zoals hierna wordt aangegeven.

Grafiek 5 Buitenlands migratiesaldo in procenten, gemiddeld over 2005/2007

Bron: CBS.

Grafiek 6 Buitenlands migratiesaldo in procenten, verschil tussen gemiddeld over 2012/2014 en 2005/2007

Bron: CBS.

Buitenlands migratiesaldo 7 jaar geleden (Grafiek 5 en 6)

Uit het Krimpbericht van december 2014 bleek onder andere dat de buitenlandse migratie de meest wispelturige component van de bevolkingsontwikkeling is. Als we 7 jaar terug gaan in de tijd zien we dat de situatie ten aanzien van het buitenlandse migratiesaldo geheel anders was dan nu. Gemiddeld over 2005/2007 lag dat saldo tussen +0,05% in Horst aan de Maas en -1,01% in Vaals. Toen vertrokken er over het algemeen vanuit de Limburgse gemeenten per saldo meer mensen naar het buitenland. Limburg als geheel had toen een buitenlandse migratiesaldo van -0,21%.

In grafiek 6 wordt de verandering van het buitenlandse migratiesaldo in de afgelopen 7 jaar gegeven. In Vaals was de verandering het grootst: van een uitgaand naar een inkomend saldo. De bevolkingsdaling is daar sterk verminderd. Er waren zelfs jaren met een lichte stijging (2009, 2012 en 2014). In Maastricht is de bevolkingsdaling zelfs overgegaan in een stijging in de jaren 2008 tot en met 2013.

Samenvattend overzicht (Tabel 1)

Na de grafieken met de diverse componenten van de bevolkingsontwikkeling wordt in navolgende tabel 1 een samenvattend cijfermatig overzicht gegeven. De gemeenten staan daarbij in volgorde van het tempo van de recente bevolkingsdaling (kolom 9).

Tabel 1 Bevolkingsontwikkeling per gemeente in Limburg

Kolom 1: Gemeenten in volgorde van tempo recente daling (kolom 9)

Kolom 2: Rangnummer van volgorde van gemeenten van jaar waarin natuurlijke aanwas kleiner dan nul is geworden: 1 Kerkrade in 1984, 2 Maastricht in 1993, 3 Brunssum in 1994 enz.

Kolom 4: Rangnummer van volgorde van gemeenten van jaar waarin top van aantal inwoners is gepasseerd: 1 Nuth in 1980, 2 Voerendaal in 1989, 3 Kerkrade en Simpelveld in 1992 enz.

	Natuurlijke aanwas		TOP			Raming aantal inwoners per 1-1-2015	Per jaar, gemiddeld over 2012/2014			
	Minder geboorte dan sterfte m.i.v.		Jaar van top aantal inwoners	Aantal per 1-1 in jaar van top	Daling sinds top		Verandering aantal inwoners	Natuurlijke aanwas	Migratiesaldo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Voerendaal	22	2011	2	1989	13.259	-6,5%	12.398	-0,71%	-0,11%	-0,59%
Valkenburg a/d Geul	4	1995	11	1997	18.170	-8,6%	16.614	-0,66%	-0,75%	0,10%
Stein	19	2008	5	1994	26.819	-6,3%	25.131	-0,64%	-0,31%	-0,33%
Meerssen	20	2010	6	1995	20.698	-7,9%	19.062	-0,64%	-0,31%	-0,32%
Roerdalen	17	2006	11	1997	21.563	-4,0%	20.695	-0,63%	-0,21%	-0,42%
Brunssum	3	1994	11	1997	30.860	-7,1%	28.662	-0,62%	-0,46%	-0,15%
Heerlen	5	1996	6	1995	96.274	-9,1%	87.492	-0,57%	-0,29%	-0,28%
Landgraaf	11	2002	17	1998	41.645	-10,1%	37.446	-0,55%	-0,24%	-0,30%
Beesel	28	2015	25	2010	13.902	-2,8%	13.516	-0,55%	0,03%	-0,58%
Schinnen	11	2002	6	1995	14.066	-7,6%	12.995	-0,53%	-0,22%	-0,30%
Kerkrade	1	1984	3	1992	53.364	-12,8%	46.533	-0,53%	-0,46%	-0,07%
Beek	15	2004	11	1997	17.295	-6,2%	16.217	-0,49%	-0,16%	-0,32%
Mook en Middelaar	23	2012	24	2008	8.084	-4,0%	7.762	-0,48%	-0,20%	-0,27%
Maasgouw	16	2005	10	1996	24.847	-4,4%	23.765	-0,46%	-0,35%	-0,11%

Onderbanken	16	2005	11	1997	8.559	-8,1%	7.867	-0,42%	-0,16%	-0,26%
Bergen	25	2013	22	2006	13.612	-3,4%	13.153	-0,33%	-0,08%	-0,26%
Nuth	8	1998	1	1980	17.370	-10,8%	15.490	-0,33%	-0,18%	-0,15%
Sittard-Geleen	11	2002	18	2000	98.404	-4,7%	93.744	-0,28%	-0,31%	0,03%
Simpelveld	9	2000	3	1992	11.960	-9,3%	10.847	-0,21%	-0,37%	0,17%
Horst a/d Maas	28	2015	27	2012	41.917	-0,6%	41.656	-0,21%	0,09%	-0,30%
Echt-Susteren	10	2001	23	2007	32.345	-1,2%	31.969	-0,20%	-0,26%	0,05%
Leudal	20	2010	20	2005	36.945	-1,9%	36.254	-0,19%	-0,20%	0,01%
Vaals	7	1997	6	1995	10.997	-11,8%	9.696	-0,18%	-0,62%	0,44%
Gennep			26	2011	17.383	-0,6%	17.276	-0,17%	0,01%	-0,18%
Eijsden-Margraten	18	2007	18	2000	25.922	-3,7%	24.967	-0,04%	-0,17%	0,13%
Nederweert	28	2015	28	2013	16.785	-0,1%	16.770	0,00%	0,07%	-0,07%
Gulpen-Wittem	11	2002	11	1997	15.753	-8,0%	14.496	0,04%	-0,42%	0,45%
Peel en Maas							43.450	0,14%	0,08%	0,06%
Venlo	26	2014	20	2005	101.155	-0,6%	100.531	0,17%	0,05%	0,12%
Weert	23	2012					48.932	0,18%	-0,04%	0,22%
Venray							43.204	0,19%	0,18%	0,01%
Maastricht	2	1993	29	2014	122.488	-0,1%	122.383	0,37%	-0,28%	0,65%
Roermond	26	2014					57.081	0,54%	0,01%	0,53%

Bron: CBS, bewerking KcBB.

Wim Derks

(Noot redactie: Wim Derks is econoom en werkzaam bij Kenniscentrum voor Bevolkingsdaling en Beleid (KcBB)).